

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 752/2014-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. marca 2015 zloženého z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Lalíka prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených JUDr. Romanom Juríkom, PhD., Advokátska kancelária, Jazerná 19, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 219/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 219/2008 porušené bolo.

2. Ing. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] trovy konania spoločne a nerozdielne v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. Romana Juríka, PhD., Advokátska kancelária, Jazerná 19, Nové Zámky, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 752/2014-15 z 3. decembra 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“, resp. „sťažovateľka v 1. rade“ a „sťažovateľ v 2. rade“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 219/2008.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi označeného konania, predmetom ktorého je *„určenie predmetu dedičského konania v spojení s konaním na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu“*. Návrh bol pôvodne podaný sťažovateľmi 27. augusta 2007 Okresnému súdu Trnava.

3. Uvádzajúc podrobný chronologický prehľad úkonov konania, sťažovatelia namietajú, že postup okresného súdu je nesystematický a nezákonný, čím dochádza k porušovaniu ich základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovatelia podali vo februári 2009 predsedníčke okresného súdu aj sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní, ktorá ju v odpovedi z 9. marca 2009 uznala ako dôvodnú.

4. Sťažovatelia na základe uvedeného žiadajú, aby ústavný súd rozhodol vo veci nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 219/2008, prikázal okresnému súdu konať v označenej veci bez zbytočných prieťahov, priznal sťažovateľke v 1. rade finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € a sťažovateľovi v 2. rade sumu 5 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadril okresný súd v písomnom podaní (sp. zn. Spr. 962/2014 z 30. januára 2015), v ktorom uviedol:

„V danej právnej veci 4C/219/2008 boli vykonané nasledujúce úkony:

- 27.08.2007 - vec napadla na Okresný súd Trnava a bola pridelená sudkyňi JUDr. Tomašovičovej...

- 06.12.2007 - zaplatený súdny poplatok za návrh,

- v rámci prechodu výkonu súdnictva bola daná právna vec dňom 1.1.2008 postúpená na Okresný súd Piešťany, a keďže zákonná sudkyňa zostala na Okresnom súde Trnava, spis bol náhodným výberom pridelený na vybavenie sudcovi Mgr. Vladimírovi Zimányimu, pričom si treba uvedomiť, že vzhľadom na prevzatie niekoľko tisícov spisov z Okresného súdu Trnava, neboli tieto sudcom ihneď po 1.1.2008 predložené. Tiež chcem v tejto súvislosti poukázať na skutočnosť, že sudca Mgr. Zimányi mal od 1.1.2008 pridelených 572 vecí v pojednávacej agende (z toho 277 reštančných), z ktorých väčšina predstavovali veci, ktoré predtým pridelené nemal. Teda s jednotlivými spismi sa musel postupne oboznamovať i s ohľadom na nápad ďalších nových vecí.

- 16.12.2008 sudca pri štúdiu spisu zistil, že návrh vo veci samej obsahuje aj návrh na nariadenie predbežného opatrenia, o ktorom nebolo rozhodnuté zákonnou sudkyňou na OS Trnava od 27.8.2007 do 31.12.2007.

- 16.12.2008 - uznesením zamietnutý návrh na nariadenie predbežného opatrenia,
- nariadené pojednávanie na 26.01.2009 + vyžiadanie spisov 20D 1536/05 a 9C/360/01 od Okresného súdu Trnava,

- žiadosť právneho zástupcu odporcov o zmenu termínu pojednávania z dôvodu kolízie, 09.01.2009 - pripojenie spisu OS Trnava 9C/360/2001,

- 12.01.2009 - úprava sudcu na zmenu termínu z 26.1.2009 na 14.2.2009,

- 16.01.2009 - odvolanie zástupcu navrhovateľov proti zamietnutiu návrhu na nariadenie predbežného opatrenia,

- 16.01.2009 - došlo vyjadrenie právneho zástupcu odporcov k návrhu;

- 22.01.2009 - úprava sudcu na zrušenie termínu pojednávania na 11.02.2009 z dôvodu predloženia veci na KS v Trnave na rozhodnutie o odvolaní proti zamietnutiu návrhu na nariadenie predbežného opatrenia,

- 22.01.2009 - uznesením vyrubení súdny poplatok za návrh na nariadenie predbežného opatrenia;

- 05.02.2009 - došlo vyjadrenie právneho zástupcu odporcov odvolaniu proti zamietnutiu návrhu na nariadenie predbežného opatrenia,

- 26.02.2009 - spis predložený KS v Trnave;

- 27.03.2009 - spis vrátený z KS v TT (rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdené);
- 31.03.2009 - nariadené pojednávanie na 29.04.2009;
- 29.04.2009 - pojednávanie - vykonané dokazovanie a odročené na 22.6.2009,
- 18.06.2009 - stanovisko právneho zástupcu odporcov k výpovediam na pojednávaní;
- 19.06.2009 - úradný záznam - oznámenie odročenia pojednávania nariadeného na 22.06.2009 z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu;
- 22.06.2009 - ospravedlnenie zástupcu navrhovateľov z neúčasti na nariadenom pojednávaní;
- 22.06.2009 - pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu; (zákonný sudca Mgr. Zimányi bol práceneschopný od 3.6.2009 do 20.11.2009)
- 18.09.2009 - pridelenie spisu sudkyňi Mgr. Kataríne Arnouldovej z dôvodu dlhšie ako 6 týždňovej práceneschopnosti sudcu spolu s ďalšími 247 vecami (aj z agendy P), preto zastupujúca sudkyňa nestihla vo všetkých veciach konať,
- 20. 11. 2009 vrátenie spisu sudcovi Mgr. Zimányimu,
- 26.8.2010 vrátenie pripojeného spisu 9C/360/01 Okresnému súdu Trnava,
- od 01.09.2010 do 30.04.2011 bol sudca Mgr. Zimányi dočasne pridelený na Krajský súd v Trnave,
- 23.09.2010 - pridelenie spisu sudcovi JUDr. Kekeňákovi z dôvodu dočasného pridelenia zákonného sudcu na Krajský súd v Trnave, spolu s ďalšími 240 vecami,
- 04.05.2011 vrátenie spisu sudcovi Mgr. Zimányimu,
- 10.01.2012 nariadený termín pojednávania na 18.04.2012;
- 18.04.2012 - pojednávanie - vykonané dokazovanie a odročené na neurčito,
- 19.04.2012 - výzva na odstránenie vád návrhu;
- 11.05.2012 - došlý návrh na zmenu petitu a na vykonanie dôkazov;
- 22.8.2012 uznesenie o pripustení zmeny návrhu;
- 19.3.2013 žiadosť na OS Trnava o zapožičanie spisov 20D/1536/05 a 9C/360/01;
- 19.03.2013 - pripojený spis 20D/1536/05;
- od 12.9.2013 do 31.10.2013 bol sudca Mgr. Zimányi práceneschopný,

- 26.11.2013 nariadený termín pojednávania na 27.01.2014;
- 27.01.2014 pojednávanie - odročené za účelom doplnenia dokazovania výsluchom notárky;
- 07.02.2014 - došlý prípis od navrhnutého svedka - notárky k zbaveniu mlčanlivosti;
- 26.02.2014 - došlý prípis od právneho zástupcu odporcov k zbaveniu mlčanlivosti notárky;
- 02.05.2014 - pojednávanie za neprítomnosti navrhovateľov a zástupcu navrhovateľov - odročené z dôvodu potreby rozhodnutia o zmene návrhu zo dňa 27.01.2014 na deň 02.06.2014;
- 06.05.2014 - uznesenie o pripustení zmeny návrhu;
- 07.05.2014 - ospravedlnenie zástupcu navrhovateľov z neúčasti na pojednávaní dňa 02.05.2014;
- 02.06.2014 - na pojednávaní vykonanie dokazovanie a odročené na 11.8.2014, -
- ospravedlnenie zástupkyne navrhovateľov z pojednávania 11.8.2014,
- 11.08.2014 - na pojednávaní vykonanie dokazovanie aj výpoveďami svedkov a odročené na 25.08.2014,
- 25.08.2014 - na pojednávaní vykonané dokazovanie a odročené na neurčito, za účelom doplnenia dokazovania podaním znaleckého posudku,
- 28.08.2014 - daný pokyn poverenému vyššiemu súdному úradníkovi na pribratie znalca do konania;
- 18.09.2014 - uznesením ustanovená znalkyňa MUDr. Ohrablová, z odboru psychiatria, a uložená povinnosť navrhovateľom na zloženie preddavku na znalca,
- 05.11.2014 - uznesením priznané oslobodenie navrhovateľke v 1. rade od súdnych poplatkov;
- 09.01.2015 - spis odoslaný ustanovenej znalkyni,
- 16.01.2015 znalkyňou vrátený spis súdu na jeho vyžiadanie z dôvodu jeho zapožičania na Ústavný súd SR.

K namietaným obdobiam nečinnosti si dovoľujem poukázať najmä na nedostatočné personálne obsadenie Okresného súdu Piešťany sudcami už od jeho znovuobnovenia od 1.1.2008, kedy na súde pôsobilo len 7 sudcov, hoci súdy s porovnateľne veľkým územným

obvodom mali priemerne 15 sudcov, čo viedlo k neprimeranej zataženosti sudcov množstvom pridelených vecí, pričom zo strany vedenia súdu nebolo možné túto situáciu žiadnym spôsobom ovplyvniť a Ministerstvo spravodlivosti SR oprávnené určovať voľné miesta sudcov situáciu riešilo len postupným zvyšovaním miest sudcov, a to v priebehu 6 rokov na počet 13 sudcov, čo však nevedlo k zníženiu zataženosti súdu, nakoľko Okresný súd Piešťany mal mať od 1.1.2008 s ohľadom na veľkosť jeho obvodu minimálne 15 sudcov.

K nerozhodnutiu o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, ktorý bol súčasťou návrhu vo veci samej, môžem len poukázať na skutočnosť, že o návrhu mala rozhodnúť zákonná sudkyňa JUDr. Tomašovičová na Okresnom súde Trnava v období od 27.08.2007 v zákonnej lehote 30 dní. Skutočnosť, že o návrhu na nariadenie bolo rozhodnuté až Okresným súdom Piešťany dňa 16.12.2008 bola ovplyvnená tým, že sudca, ktorému bola daná vec pridelená prevzal po 1.1.2008 celkovo 572 vecí, z ktorých bolo 277 reštančných, ktoré musel všetky postupne naštudovať, preto nemal ani objektívnu možnosť skôr sa oboznámiť so spisom, ktorý napadol na súd v druhej polovici roka 2007, a nikde na spise nebolo poznačené, že nebolo o návrhu na nariadenie predbežného oparenia rozhodnuté od augusta 2007.

Ďalšie obdobia nečinnosti v konaní boli ovplyvnené dlhšie trvajúcimi práceneschopnosťami zákonného sudcu, čo v jednom prípade, kedy bol sudca práceneschopný od apríla 2009, viedlo k prerozdeleniu všetkých jeho spisov medzi ostatných sudcov v období od 3.6.2009 do 20.11.2009, pričom sudkyňa, ktorá mala v danom období vec pridelenú nestihla vo veci vykonať úkon, nakoľko zo senátu Mgr. Zimányiho jej bolo pridelených 247 vecí, ktoré všetky veci objektívne nestihla naštudovať tak, aby v nich všetkých mohla vykonať úkony. V období od 01.09.2010 do 30.04.2011 bol sudca Mgr. Zimányi dočasne pridelený na Krajský súd v Trnave, preto boli všetky jeho veci prerozdelené medzi ostatných sudcov a daná veci bola dňa 23.09.2010 pridelená sudcovi JUDr. Kekeňákovi spolu s ďalšími 240 vecami.

K veci si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že viackrát sa z pojednávania ospravedlnila zástupkyňa navrhovateľov, čo taktiež ovplyvnilo priebeh konania, minimálne v potrebe doručovať rozhodnutie o pripustení zmeny návrhu, resp. rozhodovania o tom

mimo pojednávanie uznesením, ktoré treba všetkým účastníkom, resp. ich zástupcom doručiť.

Už samotná skutočnosť, že sudca má viac ako 600 až 700 vecí v pojednávacej agende, v ktorých treba vytýčiť termín pojednávania, znamená, že ak by sudca vo všetkých veciach naraz vytýčil pojednávanie, mal by termíny vytýčené na viac ako 12 mesiacov dopredu, pričom v žiadnej z vecí by nemohol pojednávanie odročiť na skorší termín ako za rok, čo je neprípustné...

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by sami disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prietahov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona osídlach a obvodoch súdov, kde súčinnosťou od 1.5.2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.

Súčasne si dovoľujem poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č. k 16 Kss 9/2013-91 z 20.03.2014, kde disciplinárny senát uznal pri hodnotení prietahov v konaniach z hľadiska porušenia povinností sudcu a jeho prípadného disciplinárneho previnenia, že činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať aby sa nie krátkodobo, ale trvalé, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťažенý a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.“

Procesné úkony okresného súdu, ktoré sú uvedené vo vyjadrení okresného súdu, považoval ústavný súd za preukázané, pretože sa zhodujú s jeho zisteniami a vyplývajú zo súdneho spisu okresného súdu predloženého na nahliadnutie 10. februára 2015.

6. K vyjadreniu okresného súdu právny zástupca sťažovateľov zaujal stanovisko v podaní doručenom 2. marca 2015, v ktorom okrem iného uviedol:

„Žaloba sťažovateľov bola podaná na Okresný súd Trnava dňa 27. 8. 2007. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý je jednoduchým procesným úkonom, bola vydaná dňa 9. 11. 2007. Súčasťou žaloby bol aj návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Týmto návrhom sa zaoberal sudca Mgr. Vladimír Zimányi, až dňa 16. 12. 2008, pričom Okresný súd Piešťany založil svoju obranu na poukaze na prechod súdnictva z Okresného súdu Trnava na tento okresný súd, a to dňom 1.1. 2008, čo však zjavne poukazuje na takmer 12 mesiacov trvajúcu nečinnosť súdu, ktorý sa stal príslušným na konanie v predmetnej veci.

Vytýčeniu prvého pojednávania predchádzala sťažnosť navrhovateľov na prietahy v súdnom konaní, ktorá bola podaná predsedovi Okresného súdu Piešťany dňa 18. 2. 2009. Prvé pojednávanie vo veci sa konalo 29. 4. 2009. Dôvodom odročenia pojednávania bolo, že právny zástupca odporkýň sa nevedel vyjadriť k dôkazom predloženým navrhovateľmi a požiadal o možnosť predložiť písomné stanovisko, ktoré však ku dňu vytýčeného pojednávania nepredložil.

Za nesprávne považujeme tvrdenie okresného súdu, že zástupkyňa navrhovateľov sa viackrát ospravedlnila z účasti na pojednávaní, čo ovplyvnilo priebeh konania. Navrhovatelia sa ospravedlnili na pojednávanie, ktoré sa malo konať 22. 6. 2009, avšak v danom čase bol už sudca práceneschopný, a to od apríla 2009 a pojednávanie bolo zrušené z tohto dôvodu. Zástupkyňa navrhovateľov sa ďalej ospravedlnila z pojednávania, ktoré sa konalo 2. 5. 2014, avšak toto pojednávanie nebolo zrušené, ale konalo sa v neprítomnosti navrhovateľov a ich splnomocnenej zástupkyne. Z pojednávania, ktoré sa konalo 11. 8. 2014 sa ospravedlnila navrhovateľka v 1. rade, avšak splnomocnená zástupkyňa navrhovateľov sa predmetného pojednávania zúčastnila. V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že účasť navrhovateľky považoval sudca za podstatnú, keďže na predchádzajúcom pojednávaní zistil, že do tohto obdobia, teda 7 rokov po podaní žaloby, nevykonal výsluch navrhovateľky v 1. rade. Tento úkon pritom mohol vykonať na niektorom z predchádzajúcich pojednávaní, napríklad dňa 29. 4. 2009.

Druhé pojednávanie nariadil súd na termín 18. 4. 2012, teda až 3 roky po prvom pojednávaní resp. 2 roky a 10 mesiacov po poslednom vytýčenom pojednávaní, ktoré sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti sudcu.

Ďalej poukazujeme na skutočnosť, že návrhom splnomocnenej zástupkyne navrhovateľov na vykonanie znaleckého dokazovania, ktoré predložila listom zo dňa 2. 5. 2012 sa sudca zaoberal až na doteraz poslednom pojednávaní, ktoré sa konalo 25. 8.2014.

V súvislosti s obranou okresného súdu týkajúcou sa prechodu súdnictva máme za to, že súčasťou prechodu výkonu súdnictva je aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní z odovzdávajúceho súdu na súd nadobúdajúci a nie je dôvodom na ospravedlnenie nečinnosti okresného súdu. Pokiaľ ide o poukaz na personálne a organizačné problémy súdu, máme za to, že tieto nemôžu ísť na ťarchu účastníka konania. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03, III. ÚS 338/2013). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty...

Doteraz vznikli sťažovateľom tieto trovy konania: prevzatie veci a príprava na zastupovanie 134 eur, režijný paušál 8,04 eur, vypracovanie a podanie ústavnej sťažnosti 134 eur, režijný paušál 8,04 eur, vyjadrenie k veci 134 eur, režijný paušál 8,39 eur, spolu 426,47 eur.“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o určenie predmetu dedičského konania a o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu, ktorého súčasťou bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec... prerokovala bez zbytočných prieťahov...“, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... a v primeranej lehote prejednaná... súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch“ (sťažovatelia v petite označujú toto právo ako právo na spravodlivý súdny proces, ktoré však ústavný súd podľa obsahu námietok v sťažnosti ustálil ako „právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote“, keďže namietané konanie nie je právoplatne skončené).

10. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie

veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

11. Judikatúra ústavného súdu a ESLP sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s ESLP ústavný súd prihliada pritom aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

11.1 V rámci prvého kritéria ústavný súd zo spisu zistil, že napadnuté konanie o určenie predmetu dedičského konania a o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu bolo už predmetom hodnotenia vo veci iných účastníkov (odporcov) v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 159/2014 z 24. júna 2014 (nadobudol právoplatnosť 11. augusta 2014), s ktorým sa prvý senát v zásade stotožňuje a odkazuje na toto hodnotenie. Napokon ani samotný okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neuviedol, že by išlo o skutkovo alebo právne zložitú vec, ktorá by mohla mať zásadný vplyv na doterajšiu dĺžku konania, hoci je zrejmé, že konanie úzko súvisí s dedičským konaním po úmrtí otca sťažovateľov v roku 2005 vedeným na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 20 D 1536/05, ktoré je prerušené práve z dôvodu, že ich odkázal na podanie predmetného návrhu „o určenie majetku, ktorý má byť predmetom dedičského konania“, a súčasne súvisí aj s konaním vedeným na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 9 C 360/01 „o určenie odporovateľnosti právneho úkonu“, ktoré bolo už právoplatne skončené 3. septembra 2004 (súd rozhodol v prospech sťažovateľov a určil, že dohoda o vyporiadaní BSM je právne neúčinná č. l. 316 v spise sp. zn. 9 C 360/01, ktorý bol pripojený k tejto veci, pozn.)

11.2 Pri hodnotení správania sťažovateľov (ako navrhovateľov) ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by mohli byť pri jeho rozhodovaní zohľadnené iba na ich

farchu a v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu postupu okresného súdu v predmetnom konaní.

11.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup konajúcich súdov v posudzovanom konaní. Prvý senát ústavného súdu sa v zásade stotožnil s obdobiami nečinnosti, ako ich vyhodnotil tretí senát ústavného súdu v spomínanom náleze sp. zn. III. ÚS 159/2014 (prvé obdobie nečinnosti na začiatku konania od 6. decembra 2007, keď navrhovatelia ešte na Okresnom súde Trnava uhradili súdny poplatok, až do 16. decembra 2008, keď už po postúpení veci okresný súd uznesením zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia, následne v trvaní takmer dvoch rokov a deviatich mesiacov – od 29. apríla 2009, keď sa uskutočnilo prvé pojednávanie, až do 18. apríla 2012, keď sa konalo prvé relevantné pojednávanie, na ktorom vykonal dokazovanie, a napokon osem mesiacov v úseku konania od 19. marca 2013, keď Okresný súd Trnava žiadal o poskytnutie súčinnosti, až do 27. januára 2014, keď sa uskutočnilo tretie pojednávanie, teda celkovo zistená nečinnosť v celkovom rozsahu štyroch rokov a piatich mesiacov). Ústavný súd zbral do úvahy aj to, že okresný súd nepochybne porušil svoje zákonné povinnosti dané mu predovšetkým Občianskym súdnym poriadkom, keď rozhodol o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia takmer po 12 mesiacoch (po postúpení veci okresnému súdu v súvislosti s reorganizáciou súdnictva), hoci procesný predpis (Občiansky súdny poriadok v § 75 ods. 4) ustanovuje na rozhodnutie o predbežnom opatrení lehotu 30 dní (čo možno konštatovať aj vo vzťahu k Okresnému súdu Trnava, ktorý od podania návrhu 27. augusta 2007 do postúpenia spisu 1. januára 2008 o návrhu nerozhodol).

12. K obrane okresného súdu o nedostatočnom personálnom obsadení súdu a s tým súvisiacou jeho neprimeranou zaťaženosťou, čo predstavuje podľa okresného súdu objektívne okolnosti majúce negatívny dopad na plynulosť konania vo veci sťažovateľov, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy

justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námiетка personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

13. S ohľadom na všetky už uvedené závery nemožno doterajšiu dobu konania vedeného pred konajúcimi súdmi (viac ako sedem rokov bez rozhodnutia vo veci samej na prvom stupni) považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu sťažovateľov zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľov boli porušené (bod 1 výroku nálezu).

14. Ústavný súd však neprikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov, ako to sťažovatelia požadovali v sťažnosti, pretože príkaz konať vo veci bez zbytočných prieťahov bol už daný v náleze sp. zn. III. ÚS 159/2014 z 24. júna 2014.

15. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Sťažovateľka v 1. rade sa domáha finančného zadosťučinenia *„vo výške 6 000 €... z dôvodu, že dedičské konanie, ktoré sa začalo po úmrtí jej otca v roku 2005 trvá už viac ako 9 rokov a nebolo doteraz právoplatne skončené. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti jej neboli poskytnuté žiadne nároky, ktoré jej vznikli v rámci dedičského konania, a to ani vo výške, ktorá nebola sporná, na rozdiel od odporkýň v tomto konaní, ktoré predmet dedičstva, ktorým je 2-izbový družstevný byt... [REDAKOVANÉ], prenajímajú a teda majú z toho finančný úžitok. Sťažovateľka mala v čase úmrtia jej otca 23 rokov, bola študentkou denného štúdia na vysokej škole, pričom následkom úmrtia otca stratila nárok na výživné,*

ktoré nebolo kompenzované sirotským dôchodkom, lebo jej otec počas svojho života neodvážal žiadne príspevky do Sociálnej poisťovne, na základe ktorých jej mohol vzniknúť tento nárok, preto v dôsledku takto vzniknutej situácie sa značne sťažila jej životná situácia. V roku 2007 si kúpila starší jednoizbový byt do osobného vlastníctva, ktorý bolo nevyhnutné zrekonštruovať a zariadiť. V roku 2012 sa jej narodil syn [REDACTED]. Ide teda o udalosti, ktoré si vyžadujú zvýšené finančné náklady, ktoré mohla aspoň z malej časti uhradiť z dedičstva, ku ktorému nemá doteraz prístup v dôsledku predlžovania konania. Sťažovateľka zároveň počas celého detstva citovo veľmi ťažko znášala skutočnosť, že jej otec sa o ňu vôbec nezaujímal, nikdy ju nenavštívil a opakovane vznikal z jeho strany problém s tým, že neprispieval na jej výživu finančne, ani iným spôsobom.“. Sťažovateľ v 2. rade sa domáha finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € v zásade tiež z tých istých dôvodov ako sťažovateľka v 1. rade a navyše uvádza, že „mal v čase úmrtia jeho otca 24 rokov, v tom čase bol síce zamestnaný, avšak jeho zárobok bol nízky a nároky z dedičstva mohli významne prispieť k riešeniu jeho situácie, ku ktorým však nemá prístup z dôvodu predlžovania konania. Doteraz býva v byte spolu so svojou matkou, nakoľko nie je tak finančne situovaný, aby si mohol zabezpečiť vlastné bývanie. Vyplatenie finančnej náhrady v rámci dedičského konania by mu napomohlo osamostatniť sa a zároveň uvažovať o založení rodiny...“.

16. Podľa názoru ústavného súdu nemožno od sťažovateľov spravodlivo žiadať, aby čakali na výsledok konania takú neprímerane dlhú dobu, a nie je akceptovateľné ani to, aby bol stav konania ku dňu vydania tohto nálezu taký, aký bol zistený v ich prípade. Vzhľadom na doterajší postup okresného súdu (pozri bod 11.3), s prihliadnutím na povahu veci (pozri bod 11.1), berúc do úvahy aj doterajšiu neprímeranú dĺžku namietaného konania, ktorá je z ústavného hľadiska zjavne neakceptovateľná, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti považoval ústavný súd priznanie sumy (opierajúc sa aj o svoj predchádzajúci nález) sťažovateľke v 1. rade a sťažovateľovi v 2. rade každému po 2 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

17. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu, t. j. 2 500 €. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

18. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľom, ktorí boli vo veci namietaných porušení ich práv úspešní, vznikli trovy konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom.

19. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 € (za 2 úkony urobené v roku 2014). Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) tak, že každému zo sťažovateľov priznal za jeden úkon vykonaný v roku 2014 sumu 134 € (čo po znížení o 50 % predstavuje sumu 67 €), teda spolu 268 €, k tomu režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony pri každom sťažovateľovi v sume po 8,04 €, čo celkovo predstavuje sumu 284,08 € (bod 3 výroku tohto nálezu). Za tretí úkon (vyjadrenie právneho zástupcu k stanovisku okresného súdu z 1. marca 2015) ústavný súd trovy právneho zastúpenia sťažovateľom nepriznal, pretože v ňom neuviedol nové skutočnosti, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci.

20. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu

(§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde), tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

21. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2015